

ΜΑΪΟΣ 1989

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΤΟΜΟΣ 6, ΤΕΥΧΟΣ 17, ΜΑΪΟΣ 1989

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΤΟΜΟΣ 6, ΤΕΥΧΟΣ 17

● Η καθηγήτρια του Πανεπιστημίου της Λουκέρνης κα Karen Gloy μίλησε στον Τομέα Φιλοσοφίας (Σπουδαστήριο Φιλοσοφίας) του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με θέμα:

Η φιλοσοφία της ιστορίας του Hegel και η σύγκριση προς άλλες αντιλήψεις της ιστορίας.

● Ο καθηγ., κ. Ιωάννης Μαρκαντώνης (Πανεπιστήμιον Αθηνών) μίλησε στην Πανελλήνιο Ένωση Θεολόγων την 20-5-1989 με θέμα:

Αλληλοδραστικά μοντέλα βιωματικής διδασκαλίας των Θρησκευτικών

● Στην Ελληνοαμερικανική Ένωση (Μασσαλίας 22) μίλησε την 22 Ιουνίου 1989 ο καθηγητής Stephen D. Salamone (Διευθυντής των Νεοελληνικών Σπουδών του Boston University) με θέμα:

*The discovery of multidimensional mind: Plato and myth
(Η ανακάλυψη του πολυδιάστατου νου: Πλάτων και μύθος)*

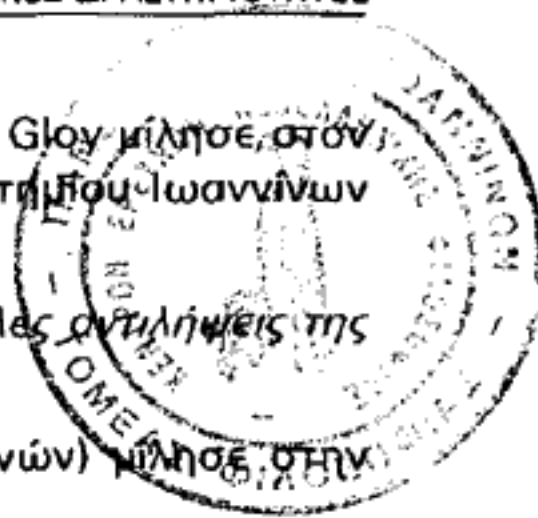
ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΠΕΤΣΙΕΡΗΣ (1899-1989)

Α. Το Μάιο του 1989 εξεμέτρησε το ζείν ο καθηγητής Κωνσταντίνος Σπετσιέρης, καθηγητής της φιλοσοφίας και της Παιδαγωγικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ο καθηγητής Κωνσταντίνος Σπετσιέρης υπήρξε ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας και πρωτοπόρος επισήμων στο χώρο της φιλοσοφίας και της παιδείας. Είναι εκ των σπουδαιότερων επιστημόνων των φιλοσόφως διαβιούντων και ο πιο σημαντικός μελετητής στην περιοχή της θεωρίας και φιλοσοφίας της παιδείας. Μετά τις σημαντικές παιδαγωγικές μορφές του Νικολάου Εξαρχόπουλου και του Σπ. Καλιάφα ο καθηγητής Σπετσιέρης έστρεψε την παιδαγωγική και παιδευτική έρευνα σε θεωρητικές κατευθύνσεις που έχουν άμεση συνάφεια με το φιλοσοφικό προβληματισμό. Ένα άλλο σημαντικό χαρακτηριστικό της εκπαιδευτικής προσωπικότητας και του πανεπιστημιακού ήθους του καθηγητή Κ. Σπετσιέρη ήταν η επιλογή συνεργατών καθώς και ενίσχυση και καθοδήγηση πολλών νεωτέρων επιστημόνων και πανεπιστημιακών καθηγητών στην περιοχή της παιδαγωγικής και της φιλοσοφίας.

Γιά την προσωπικότητα και το έργο του καθηγητή Κ. Σπετσέρη περισσότερα στοιχεία μπορούν να αναζητηθούν στο αντίστοιχο λήμμα της παιδαγωγικής εγκυκλοπαίδειας.

Κατωτέρω παρατίθεται ο λόγος που εξεφώνησε ο καθηγητής της Παιδαγωγικής και διαδόχός του στο Πανεπιστήμιο Αθηνών κύριος Ιωάννης Μαρκαντώνης και γίνεται αναφορά στα κυριώτερα επιστημονικά του δημοσιεύματα:

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. Κ. ΦΩΝΙΤΣΗΣ
ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΠΕΤΣΙΟΥ

Ε.Σ.Δ.Π.Σ.Υ.Ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Β. Ο καθηγητής κ. Ιωάννης Μαρκαντώνης, τακτικός καθηγητής της Παιδαγωγικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, κύριος ομιλητής κατά την ημέρα της εξόδου του καθηγητή Κωνσταντίνου Σπετσιέρη, μίλησε και είπε τα εξής:

«Σεβαστέ διδάσκαλε,

Συνάδελφοι παλιοί και νέοι, φοιτητές σου παλιοί και νεότεροι, φίλοι και συγγενείς αγαπημένοι, ως μέλη μιᾶς οικογένειας, προσήλθαμε για να «μνησθῶμεν ἡμερῶν παλαιῶν», να συμπροσευχηθοῦμε ὑπὲρ συγχωρήσεως και ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν, Σοῦ και τῆς ἀγαπημένης συζύγου σου, πού θάνατος τόσοσ σκληρός ἀπομάκρυνε ἀπό κοντά μας, να σκεφτοῦμε για ἄλλη μιὰ φορά, ἔστω και ἂν μετ' ὀλίγον θά τό ξεχάσουμε πάλι, ὅπως συνήθως συμβαίνει, ὅτι «ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ· ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ, οὕτως ἐξανθήσει» (Ψαλμ. 103, 15).

Ἡ Φιλοσοφική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, και ἰδιαίτερα τό Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας προπέμπει σήμερα στόν τελικό τόπο ἀναπαύσεως ἓνα ἐπίλεκτο μέλος της, τόν Ὀμότιμο Καθηγητή τῆς Παιδαγωγικής Κωνσταντῖνο Σπετσιέρη. Συγκλονιστική ἡ ἀγγελία τοῦ θανατηφόρου αὐτοκινητικού δυστυχήματος δέν ἐπέτρεψε να συνέλθουμε ὡς αὐτή τῆ στιγμή, πού, συντετριμμένους πρό τῆς σωροῦ Σοῦ, μᾶς συνέχει ἡ βαθύτατη ὀδύνη του διπλοῦ θανάτου, να ἐκτιμήσομε ψύχραιμα το μακάβριο προνόμιο, να πορεύεται κανεὶς μέ τόν συζυγικό σύντροφό του μαζί στή ζωή, κάπου μισό αἰῶνα, και στό θάνατο.

Ὁ Κωνσταντῖνος Σπετσιέρης γεννήθηκε στά Κοντογουράτα Κεφαλληνίας τό 1899. Τά ἐγκύκλια μαθήματα διδάχτηκε στή γενέτειρά του και στά σχολεῖα, Ἄρτας, Ἰθάκης και Χαλκίδας· περαιτέρω τίς γυμνασιακές σπουδές του ὀλοκλήρωσε στό Δ' Γυμνάσιο Ἄρρένων Ἀθηνῶν, ὅπου πρῶτευε σέ ὄλες τίς τάξεις. Στό Παν/μιο Ἀθηνῶν εἰσήχθη τό 1961 ἀρχικά ὡς φοιτητής τῆς Θεολογικής και μετέπειτα τῆς Φιλοσοφικής Σχολῆς, ἀπό ὅπου, μετά ἀπό παρεμβληθεῖσα 4ετῆ στράτευσή του, τό 1924 πῆρε τό οἰκεῖο πτυχίο για να ὑπηρετήσῃ ὡς καθηγητής φιλολογικῶν μαθημάτων ἐπὶ 15ετία στό Ἄργοςτόλι, στήν Ἀθήνα, στή Χαλκίδα και ἄλλού. Ἐν τῷ μεταξύ μέ τετραετῆ ἐκπαιδευτική ἄδεια ἀναχώρησε για εὐρύτερες σπουδές Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας και Παιδαγωγικής στή Γερμανία και στή Γαλλία κοντά σέ διαπρεπεῖς καθηγητές, ὅπως οἱ Bauch, Johansen, Strohmayer, Petersen στό Πανεπιστήμιο τῆς Ἰένας (1923-1933)· οἱ κορυφαῖοι τῆς ἐποχῆς καθηγητές N. Hartmann, Spranger, Köhler Sombart, Fischer κ.ἄ. στό Βερολίνο (1933-1934)· οἱ Delacroix, Lalande, Lalo, Brehier κ.ἄ. στή Σορβόννη (1933-1934), και οἱ καθηγητές Janet και Le Roy στό Collège de France. Τὴν διδακτορική του διατριβή μέ θέμα «Das Formproblem in der Naturphilosophie der Gegenwart» ὑπέβαλε στό Πανεπιστήμιο τοῦ Μονάχου, ὅπου μετά σχετική εἰσήγηση τοῦ Καθηγητή Rintelen ἀναγορεύθηκε διδάκτωρ (1938).

Ἐν συνεχείᾳ ἐπὶ μιὰ 10ετία (1938-48) ὑπηρετήσῃ ὡς ὑποδιευθυντής και διευθυντής στίς Παιδαγωγικές Ἀκαδημίες Ἰωαννίνων, Φλωρίνης και Θεσσαλονίκης. Ὡς ἐπιβράβευση τῶν σκληρῶν προσπαθειῶν του, ἦλθε ἡ ἐκλογή του ὡς ἔκτακτου ἐντεταλμένου καθηγητῆ τῆς Συστηματικῆς Φιλοσοφίας στό Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης ὅπου δίδαξε ὡς τό 1955. Ἡ κορύφωσή της ἀκαδημαϊκῆς του σταδιοδρομίας πραγματοποιήθηκε τό 1958 στό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, ὅπου ἐξελέγη Τακτικός Καθηγητής τῆς Παιδαγωγικής, τέταρτος στή σειρά ἀπό τὴν ἴδρυση τῆς ἔδρας αὐτῆς, μετά πρῶτον τοῦ Δ. Ζαγγογιάννη, δεῦτερο τοῦ Ν. Ἐξαρχόπουλο και τρίτο τοῦ Σπ. Καλλιᾶφα.

Τό διδακτικό του ἔργο καλύπτει περίπου σαρανταπέντε χρόνια (1942-1968). Τό συγγραφικό του πάνω ἀπό τριάντα (ἀπό τό 1938). Διδασκαλία και συγγραφή ἀναφέρονται σέ καίρια θέματα τῆς Φιλοσοφίας και τῆς Παιδαγωγικής. Ὅπως και στόν προσωπικό και ἀκαδημαϊκό βίο του ἔτσι και στήν περιοχή τῆς συγγραφῆς ὑπῆρξε ὁ

άνησυχος άνιχνευτής τής άλήθειας, συνεχώς αύτοβελτιούμενος, ό άνθρωπος τής μεσότητας μέ τή λεπτή αίσθηση του μέτρου, τών όρίων του σοβαρού, τής τάξης, του δικαίου.

Παράλληλα μέ τήν κορύφωση τών φιλοσοφικών του προβληματισμών, καρπός τών όποιων πέρα τής διδακτορικής του διατριβής για «τό πρόβλημα τής μορφής στη σύγχρονη φιλοσοφία τής Φύσεως (1938), υπήρξαν τά ώριμα έργα του: (1956), «Αί άξίαι τής άτομικής και κοινωνικής ζωής (1939) και «τά είδη τής γνώσεως» (1949), τό ένδιαφέρον του εκδηλώνεται σέ μία περιοχή πρακτικώτερης ένασχόλησης μέ τό ζήτημα τής δομής και λειτουργίας του ανθρώπου ως κατ' έξοχήν κοινωνικού όντος. Του πηγαίου αυτού ένδιαφέροντος, πού ζωηρό διατηρήθηκε ως τίς τελευταίες στιγμές τής ζωής του, πρωτότυπα δημιουργήματα υπήρξαν τά έργα του: «Ή ψυχοσύνθεση του ανθρώπου, άνάλυσις τής προσωπικότητας» (1940), κυρίως υπό τήν νεώτερη μορφή του, μέ τόν τίτλο «Ή ψυχική ζωή του ανθρώπου» (1960), ένα έργο πού ένημέρωσε, στήριξε, προσανατόλισε, κέντริσε δημιουργικά τουλάχιστον δύο γενιές εκπαιδευτικών λειτουργών και παιδαγωγικών επιστημόνων, όλων τών βαθμίδων. Στο δεύτερο μέ τίτλο «Θεωρία τής Κοινωνίας και του Πολιτισμού» (1967) πραγματεύτηκε τό κοινωνικό ζήτημα άναπλάσσειν ριζικά επί τό πρακτικώτερον και λαμβάνων υπ' όψη τίς νεώτερες, κοινωνικές άναστατώσεις πού προκλήθηκαν από τήν καθολική άναταραχή του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, κάτω από ραγδαίως άναπτυσσόμενες πολιτικοϊδεολογικές άνακατατάξεις και προοπτικές πού δικαιολογοΰσαν τήν ύπόθεση για όργανωμένη έπιβουλή κατά του Έλληνισμού «πρός έσωθεν φθορά του».

Σέ μία τρίτη κατηγορία άνήκουν περισσότερα έργα του μέ επίκεντρο τό θέμα τής Παιδείας τήν όποία επί σαράντα χρόνια μέ άφοσίωση διακόνισε ως «λειτούργημα, όπως όμολογεϊ ό ίδιος, του πνευματικού πολιτισμού, συνεχώς άσκούμενο παράλληλως προς τήν θρησκείαν, τά ήθη, τό δίκαιον, τήν τέχνη, τήν τεχνικήν και τήν οίκονομίαν». (σ. 3, Θ.Π.). Στην περιοχή αύτή, άφιέρωσε τίς μελέτες του: «Ή σχέση άτόμου και κοινωνίας ως ρυθμιστική άρχή τής άγωγής» (1956) και τό συναφές πρακτικό έργο του για «Τό μάθημα τής κοινωνικής άγωγής, περιεχόμενο και μεθοδική του» (1956). Οι ιδέες και οι άπό μακράν έμπειρίαν ζωής και μελέτης άποκρυσταλλωμένες θέσεις του συνοψίζονται στο εύρύτερο συστηματικό σύγγραμμά του «Θεωρία τής παιδείας» (1961), όπου τό μέν λειτούργημα τής παιδείας, όπως διαμορφώθηκε ήδη στην κλασσική Έλλάδα, θεωρεϊ, «μέσον έξανθρωπισμού άτόμων και λαών, (σ.193), τόν δέ ρόλο τής παιδείας κατ' έξοχήν άποφαστικό «κατά τήν διαμόρφωσιν ένιαίας έθνικής και πολιτιστικής συνειδήσεως...» (αυτόθι), διότι... «ζυμώνει —όπως χαρακτηριστικά γράφει ό ίδιος— εις έν σώμα και μίαν ψυχήν τούς νέους πολίτας υπεράνω τών διακρίσεων και τών χωρισμών εις τάξεις και επαγγέλματα, αλλά και πολιτικών άντιθέσεων και παροδικών ιδεολογικών...» (σ. 194).

Ό φιλόσοφος και παιδαγωγικός Κ. Σπετσιέρης υπήρξε φύση βαθύτατα έλληνοκεντρική, δημοκρατική, διαποτισμένη «άπό πνεύμα ειλικρινείας» και άποβάλλουσα «κεκαλυμμένες τάσεις σωβινισμών» (σ. 194), άνδρας σώφρων, έπιδιώκων μέ άπλότητα τό μέτρον παντού: στους λόγους, στα έργα, στην άναστροφή. Έραστής του όρθου λόγου αλλά και ευαίσθητος σέ παρορμήσεις του συναισθήματος, όπως στην περίπτωση του ύμνου για τή Θεσσαλονίκη πού έγραψε, μελοποιήθηκε και τραγουδήθηκε: ένα τραγούδι για τή Θεσσαλονίκη, πού άγάπησε τά πρώτα εκείνα μεταπολεμικά χρόνια τής πρώτης του έμπειρίας ως πανεπιστημιακού διδάσκαλου.

Όλοκληρωμένη άγωνιστική, ρωμαλέα προσωπικότης ό Καθηγητής Σπετσιέρης δέν δίσταζε νά όμολογεϊ μέ παιδική φυσικότητα τήν πίστη του για κάτι ή νά άρνεϊται άνένδοτα ό,τι ή άνηπηρέαστη και άδέκαστη κρίση του ως άπορριπτέο του επέβαλλε,

ἔστω καί ἂν αὐτό θά τοῦ στοίχιζε ἐπαγγελματικά, οἰκονομικά, καί κοινωνικά ἢ καί οἰκογενειακά. Ὑπῆρξε γιά πολλούς διδακτική ἢ διαφωνία του μέ τέως φίλο του, ὁ ὁποῖος ὑπουργός Παιδείας γενόμενος τά πρῶτα χρόνια τῆς ἑπταετοῦς Δικτατορίας, ἀπαιτοῦσε νά ἀνεργήσει παρά συνείδηση καί κατά παράβαση τῶν ἀρχῶν τοῦ ἀγραφου ἀκαδημαϊκοῦ ἠθους. Σέ μιά ἐποχή πού λίγοι ἀπό τήν πανεπιστημιακή οἰκογένεια εἶχαν τήν τόλμη νά ὑψώσουν κεφάλι χωρίς νά τιμωρηθοῦν, ἀρνήθηκε νά ἐνδώσει καί τελικά νίκησε, ἠθικά καί πρακτικά. Αἰσθανόταν γι' αὐτό ὑπερήφανος.

Σέ ὅλα του μετρημένος καί συνετός, ὁ ἀριστοτελικός αὐτός τῆς μεσότητας ὑποδῆλωνε διακριτικά, χωρίς ἐνθουσιαστικές ἐξάρσεις τήν χριστιανική του πίστη. Ἡ πίστη αὐτή ἦταν πῶς πολύ βιωματική καί ἀνεκδήλωτη παρά ἐπιφανειακή καί ζηλωτική. Ἐξῆρε «τό φαινόμενον λαῶν, ἀτυχησάντων, οἴτινες, ἀποτελέσαντες τήν πολιτική των ἐλευθερίαν, διά τῆς Ἐκκλησίας ἠδυνήθησαν νά διατηρήσωσι τόν ἐθνισμόν των ὑπό δρους δεινούς...» (θεωρ. τῆς Παιδ.). Ἐπεσήμαινε ὅτι «δέν εἶναι δυνατή ἡ ἀπορρόφηση πάσης παιδείας παρά τῆς Ἐκκλησίας» καί ὅτι «τό παιδευτικόν ἔργον περιλαμβάνει καί πλῆθος στοιχείων μή θρησκευτικῶν...», (αὐτόθι 63), ἀναγνώριζε ὅμως, ὅτι «διά τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας δέν ἀσκεῖται ἀπλῶς θρησκευτική καί ἠθική ἐπίδραση, ἀλλά λαμβάνει χώραν μή βαθεῖα διαφοροποιήσεις τοῦ ὅλου χαρακτῆρος τοῦ ἀτόμου...» (Ἐνθ. ἀν. 62).

Ὁ Καθηγητής Σπετσιέρης ὡς διδάσκαλος ἐνεσάρκωνε ἄριστα τόν ἀρχέτυπο τοῦ σοφοῦ, τηρώντας ἴσες ἀποστάσεις ἀνάμεσα στήν ἀγάπη καί στό σεβασμό. Ὡς συγγραφέας κατώρθωνε, ὥστε οἱ βιβλιογραφικές ἐπιλογές, τό ὕφος, τό ἦθος, καί ὁ λόγος του νά στοιχοῦν μέ ἀκρίβεια στήν δομή τῆς προσωπικότητάς του, ὅπως ἄλλωστε καί μέ ὅλη του τῆς ζωῆς συνέβαινε. Γιατί ὁ διδάσκαλος, ὁ προϊστάμενος, ὁ συνάδελφος, ὁ οἰκογενειάρχης, ὁ φίλος, ὁ ἄνθρωπος Σπετσιέρης ὑπῆρξε στή ζωή του σπάνια περίπτωση γνήσιου προσώπου, γνήσιας ταυτότητας τοῦ εἶναι καί τοῦ φαίνεσθαι, τοῦ Sein καί τοῦ Schein.

Διδάσκαλε ἀγαπητέ, στήν ἔδρα καί στή Ζωή, ἡ τῶν Φιλοσόφων Σχολή μου ἀνέθεσε νά σοῦ ἀπευθύνω τόν ὕστατον χαιρετισμόν.

Προκειμένων, δύο νεκρῶν δυσκολεύομαι νά ἀπευθυνθῶ μόνο πρός Σέ. Ταιριάζει μάλλον στό πνεῦμα τῆς διδασκαλίας Σου νά ἀπευθυνθῶ στό ἀνδρόγυνο Σπετσιέρη, πού μαζί πορεύτηκε δύσκολα ἡμερονύκτια, δυσάρεστες ἀλλά καί εὐχάριστες ἡμέρες, καί ὅταν ἦλθε τό πλήρωμα τοῦ χρόνου μαζί ὡς ἕνας ἄνθρωπος μετέστησαν ἀπό τήν στρατευομένη στήν θριαμβεύουσα Ἐκκλησία. Χαίρετε ἀδελφοί, φίλοι ἀγαπημένοι, Χαῖρε διδάσκαλε ἀκάματε, σοβαρέ. Ἀναπεύεσθε ἐν εἰρήνῃ».

Γ. Κατωτέρω γίνεται ἀναφορά στα κυριότερα ἐπιστημονικά συγγράμματα του καθηγητή Σπετσιέρη. Θα πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι ὁ καθηγητής Σπετσιέρης ἀφησε εὐρύτερο ἔργο πού δείχνει τό πολύπλευρο τῆς προσωπικότητάς του καθώς καί τή γόνιμη ἀναστροφή του μέ πολλές περιοχές των ἐπιστημῶν καί των τεχνῶν, ἀκόμη δε καί τῆς ποιητικῆς τέχνης:

1. Το πρόβλημα τῆς μορφῆς εἰς τήν σύγχρονον φιλοσοφίαν τῆς φύσεως (1938).
2. Ὀντολογία καί φιλοσοφία τῆς υπάρξεως (1956).
3. Αἱ ἀξίαι τῆς ατομικῆς καί κοινωνικῆς ζωῆς (1939).
4. Τα εἶδη τῆς γνώσεως (1949).
5. Ἡ ψυχοσύνθεσις τοῦ ἀνθρώπου, ἀνάλυσις τῆς προσωπικότητος (1940).
6. Ἡ ψυχική ζωή τοῦ ἀνθρώπου (1960).
7. Φιλοσοφία τῆς κοινωνίας καί του πολιτισμοῦ (1946).
8. Θεωρία τῆς κοινωνίας καί του πολιτισμοῦ (1967).
9. Ἡ σχέσις ἀτόμου καί κοινωνίας ὡς ρυθμιστική ἀρχή τῆς ἀγωγῆς (1956).

10. Το μάθημα της κοινωνικής αγωγής, περιεχόμενον και μεθοδική του (1956).
11. Θεωρία της παιδείας (1961).
12. Εικόνες Ελλήνων Φιλοσόφων εις εκκλησίας (1964).

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΜΑΡΚΑΝΤΩΝΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝ. ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006